

แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์

วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

A Guideline for Learning Management with the Principle of the 4 Paths of Accomplishment in the Sangha's Secondary School of wat Mahabuddhavongsa Pa Laung In Vientian City, Lao People's Democratic Republic (LPDR)

พระคันธสีล จันทร์สุวงศ์,

สมเดช นามเกต และ บุญส่ง ลินธุ์นอก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

Phra Kandhasila ChansuwoAsst,

Somdet Namket and Boonsong Sinthunok

Mahachulalongkornrajavidyalayan University, Nongkhai Campus, Thailand

Corresponding Author E-mail: jack_nitikorn_wichuma2517@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ 1) หลักอิทธิบาท 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท 2) การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว 3) เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 29 รูป/คน นำมาเสนองานวิจัยในลักษณะพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า อิทธิบาท 4 หมายถึงหลักธรรมนำไปสู่ความสำเร็จคือฉันทะความพอใจ, มีใจรักในงานที่ทำด้วยใจรักวิริยะความพากเพียรอดทนต่อความลำบากบากบั่นไม่ย่อท้อจะเป็นอาชีพใดๆก็ตามขอให้ทำอย่างสุจริตจิตตะเอาจิตฝึกฝายใจรักด้วยความพยายามด้วยเอาจิตพยายามอาชีพนั้นๆให้บรรลุผลสำเร็จวิมังสาใช้ปัญญาสอบสวนในงานที่ทำเพื่อจะให้ประสบผลสำเร็จให้ดียิ่งๆขึ้นไป

การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดการเรียนการสอนช่วยแก้ไขข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาทางด้านจริยธรรมซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมและหยุดนิ่งกับที่ให้เป็นการเรียนการสอนที่น่าสนใจโดยสร้างบรรยากาศของการเรียนการสอนที่มีการเคลื่อนไหวของผู้เรียนและเนื้อหาควบคู่กันไปกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน

* วันที่รับบทความ: 13 มีนาคม 2563; วันที่แก้ไขบทความ 9 พฤษภาคม 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 10 พฤษภาคม 2564

Received: March 13, 2020; Revised: May 9, 2021; Accepted: May 10, 2021

สอนจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์และการปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่โดยมีการใช้กิจกรรมและสื่อการสอนบางประการเช่นสถานการณ์จำลองการแสดงบทบาทสมมติกรณีตัวอย่าง เป็นต้น ผลการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อเสริมทักษะและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนมัธยมสังฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง พบว่า 1) ฉันทะคือทำให้ไม่ท้อถอยมีกำลังใจต่อสู้ 2) วิริยะคือ มีความขยันหมั่นเพียรต่อหน้าที่ของตนเอง 3) จิตตะ คือมีปัญญาสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ 4) วิมังสาคือช่วยให้ทำงานไม่ผิดพลาดและทำงานให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้; อิทธิบาท 4; โรงเรียนมัธยมสังฆ์

Abstracts

The three purposes of this research were; 1) to study the Four Paths of Accomplishment in Theravada Buddhism 2) to study the learning management of the Sangha's Secondary School of Wat Mahabuddhavongsa Pa Laung in Vientian City, Lao People's Democratic Republic (LPDR) and 3) to offer the guideline of learning management with the Four Paths of Accomplishment of the Sangha's Secondary School of Wat Mahabuddhavongsa Pa Laung in Vientian City, Lao People's Democratic Republic (LPDR). This research was the qualitative research by studying the data from documents and data informants consisting of 29 subjects and to report the results of the research by using the descriptive analysis.

The results of the research were as follows: It means the principle that leads to success, that is, ambitiousness, satisfaction, love for work that is done with love, persistence, persistence and perseverance, regardless of the profession. To focus on the love of the heart with effort, with the soul to try and work in that career to achieve success.

The use of the Power 4 principle in teaching and learning helps to overcome the limitations of ethical content, which are quite abstract and stagnate in the form of interesting teaching and learning by creating an environment of teaching and learning that is With the movement of the students and the content at the same time, the organization of the teaching process focuses on the participation of students mainly in physical, intellectual, emotional and interaction with some activities and teaching materials. Such as role play scenarios, example cases, etc. The results of the application of the principle 4 To enhance skills and organize learning activities of Students at Wat Maha Phutthawongsa Luang High School found that 1) Chantha was to not give up, was encouraged to fight, 2) Wiriya, that was diligent in his duty, 3) Chitta, was able to resolve the incident promptly 4) Wimangsa This is to help keep the work done without mistakes and keep working efficiently.

Keywords: Learning Management; Itthit 4; Monk Secondary School

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศการพัฒนาการศึกษาของประเทศนั้นจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลายด้านด้วยกันสิ่งสำคัญนอกเหนือไปจากครูอาจารย์สื่ออุปกรณ์การสอนงานและหลักสูตรที่ดีแล้วการนำหลักสูตรไปใช้เป็นส่วนที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่งการที่ประเทศจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วและดีมาน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการแต่ในปัจจัยเหล่านั้นที่ยอมรับกันทั่วไปว่าทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยที่สำคัญถ้าประเทศใดไม่สามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ก็จะไม่พัฒนาด้านอื่นได้มากนักไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจสังคมหรือการเมืองและเป็นที่ยอมรับกันว่าเครื่องมือที่ทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณค่าคือการศึกษา นั่นเองซึ่งสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2551–2558, ค.ศ. 2006–2015 ของสถาบันการศึกษาแห่งชาติลาวที่ได้ยึดถือเอาการศึกษาเป็นจุดศูนย์กลางของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดำเนินการปฏิรูประบบการศึกษาแห่งชาติให้มีคุณภาพและมีมาตรฐานสูงขึ้นในทำนองเดียวกันกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมาตรา 2 (รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2008 : 84) ได้กล่าวว่าการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์และการค้นคว้าทฤษฎีพฤติกรรมเพื่อสร้างคนให้มีการขยายตัวอย่างรอบด้านมีคุณสมบัติมีความรู้ความสามารถมีวิชาชีพมีสุขภาพดีมีศิลปะมีระเบียบวินัยมีความรักชาติรักครอบครัวประชาธิปไตยประชาชนเพื่อตอบสนองความเรียกร้องต้องการของภารกิจปกป้องรักษาและพัฒนาประเทศชาติ(รัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, 2008 : 13)

ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในปัจจุบันมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาด้านความรู้ความคิดความสามารถทางด้านคุณธรรมศีลธรรมและจริยธรรมเป็นกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและพัฒนาคนให้มีความพอดีโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญขณะเดียวกันผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนได้ตามธรรมชาติอย่างเต็มตามศักยภาพให้ความสำคัญการเรียนรู้ต่อตัวเองและสามารถสัมพันธ์กับคนในครอบครัวเทคโนโลยีความรู้ความเข้าใจประสบการณ์การจัดการการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลอย่างยั่งยืน(พุนทรัพย์ เกตุวิระ พงศ์, 2551 : 171)

องค์การพุทธศาสนาสัมพันธ์ลาว (อ.พ.ศ) เป็นสถาบันสูงสุดของการบริหารงานคณะสงฆ์ลาวก็ได้มองเห็นอนาคตของทางคณะสงฆ์ที่ยังขาดพระสงฆ์ที่มีความรู้ความสามารถและขาดความเข้าใจในหลักธรรมทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาในอนาคตจึงได้มีนโยบายการส่งเสริมการศึกษาของคณะสงฆ์ซึ่งได้ตราไว้ในมาตรา 1 หมวด 3 ของรัฐธรรมนูญการปกครองพระสงฆ์ลาวพ.ศ. 2541 ว่า "ให้ส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการศึกษาของพระภิกษุสามเณรด้วยการยกระดับความรู้ความสามารถให้แก่พระภิกษุสามเณรและญาติโยมให้สูงขึ้นพร้อมกันนั้นต้องปรับปรุงระบบการศึกษาสงฆ์ให้มีคุณภาพทั้งด้านหลัก

วิชาการทางธรรมและทางโลกให้เท่าเทียมกันและทุ่มเทเอาใจใส่ในการนำเอาหลักวิชาชีพแขนงที่มีประโยชน์รับใช้สังคมให้ได้ดีเข้าในสถาบันการศึกษาสงฆ์ด้วย (ศูนย์กลางแนวเวลาสร้างชาติ, 2541 : 164)

โรงเรียนมัธยมศึกษาสงฆ์แขวงหลวงพระบางเป็นโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนสำหรับพระภิกษุและสามเณรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายประจำอำเภอเมืองหลวงพระบางจังหวัดหลวงพระบางสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ก่อตั้งเมื่อพ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) เริ่มแรกสร้างขึ้นใช้สำหรับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรและยังไม่ได้มีการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมสมัยนั้นยังไม่สะดวกเท่าที่ควรโดยเฉพาะการพัฒนาทักษะด้านวิชาการแก่นักเรียนอีกทั้งบุคลากรโรงเรียนยังขาดความเข้าใจในบทบาทการจัดตั้งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการประสานงานยังไม่มีหลากหลายในเชิงรุกอย่างไรก็ตามในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาโรงเรียนดังกล่าวเริ่มมีการพัฒนาขึ้นในทุกๆด้านโดยเฉพาะด้านการบริหารวิชาการและการขยายอาคารเรียนเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีผู้เข้าเรียนเพิ่มขึ้นจำนวนมากในแต่ละปี

จากปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดมหาพุทธรังษีอำเภอเมืองนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารครูผู้สอน และผู้ปกครองตามหลักอิทธิบาท 4 เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้และโรงเรียนได้มีการปรับปรุงกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ให้สอดคล้องกับท้องถิ่นหรือไม่ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะนำมาใช้การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฉบับใหม่ของสถาบันค้นคว้าวิทยาศาสตร์การศึกษาระบบการศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นและเป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนต่างๆที่จะนำข้อมูลสาระสนเทศที่ได้จากการวิจัยนี้ไปใช้เพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จทางด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของสถาบันการศึกษาของตนให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักอิทธิบาท 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดมหาพุทธรังษีอำเภอเมืองนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
3. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาวัดมหาพุทธรังษีอำเภอเมืองนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท4ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังษาลพวงนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การได้มาซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเลือกจากประชากรกลุ่มเป้าหมาย (Target group) จำนวน 29 รูป/ โดยการสัมภาษณ์ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่

1. ผู้บริหารโรงเรียน	จำนวน 3 รูป
2. ครูผู้สอน	จำนวน 4 รูป/คน
3. ผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน 11 คน
4. นักเรียนในโรงเรียน	จำนวน 11 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 29 รูป/คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัย 2 ประเภท คือ วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interviews) และวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังษาลพวง นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้แก่

2.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วิทยุระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังษาลพวง นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามารประมวลความรู้สรุปเป็นกรอบแนวคิดกำหนดขอบเขตการวิจัยและกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. สร้างสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิด เพื่อให้ครอบคลุมขอบเขตของการทำวิจัย
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้มีความตรงตามเนื้อหา
5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

- 1) พระครูพิศาลสารบัณฑิต, รศ.ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์หนองคาย/อาจารย์ประจำหลักสูตร มจร วิทยาเขตหนองคาย
- 2) พระครูจิรัชธรรมชัย, รศ.ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรมหาบัณฑิต มจร วิทยาเขตหนองคาย
- 3) ดร. ธวัชชัย สิ้นธุณอก อาจารย์พิเศษประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มจร. วิทยาเขต หนองคาย

ตรวจสอบความถูกต้อง และนำข้อเสนอแนะที่ได้ปรับปรุงแล้วจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่าน มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสม จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

2.3 แบบสัมภาษณ์การวิจัย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และสำหรับบรรพชิต
- ส่วนที่ 2 แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 หลักอิทธิบาท 4 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
 - ตอนที่ 2 ศึกษาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 - ตอนที่ 3 แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง นครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
 - ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นการกำหนดว่าข้อมูลที่ต้องการมีอะไรบ้าง โดยการศึกษาและวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์หรือปัญหาของการวิจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดจึงจะได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง
2. กำหนดแหล่งข้อมูล จำนวน 29 รูป/คน
3. นำเครื่องมือวิจัยไปใช้สัมภาษณ์ (Inter View) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 29 รูป/คน

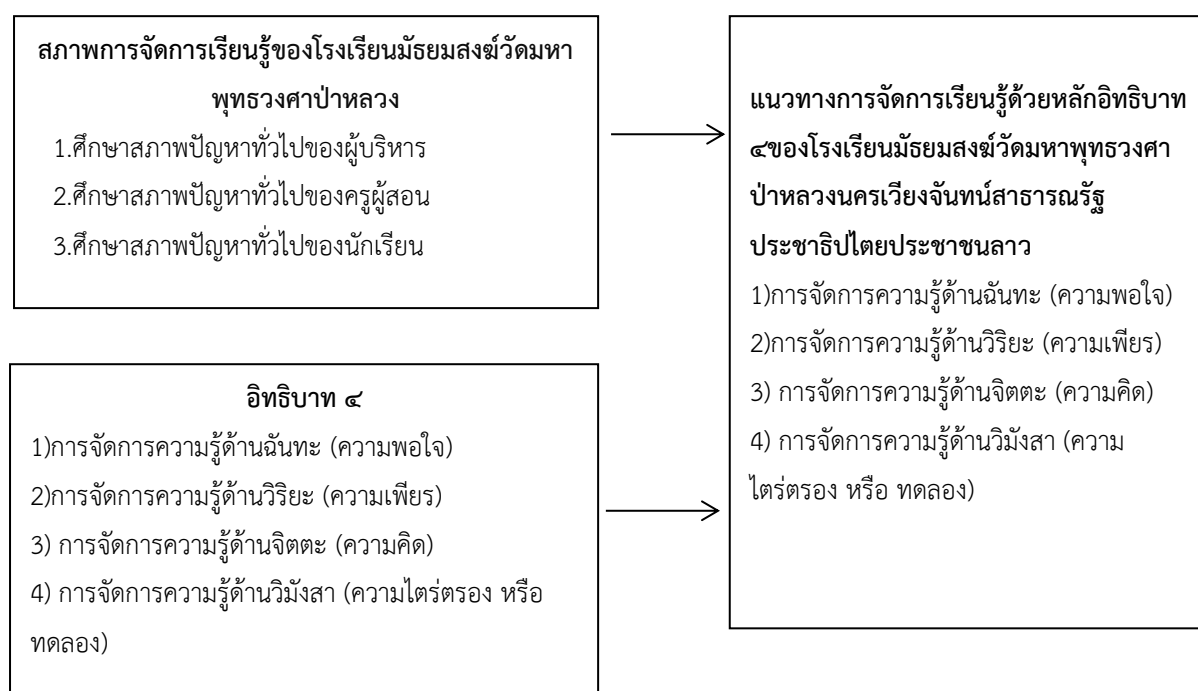
2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อการค้นหาข้อมูล ในการจัดทำแฟ้มเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วย แฟ้มข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก ประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

- ข้อมูลที่เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ ช่วงเวลา สถานที่สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครั้งที่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์
- ข้อมูลที่เป็นแบบวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก ซึ่งประกอบด้วยชื่อผู้ให้ข้อมูล ชื่อผู้สัมภาษณ์ คำหลักบรรยาย เหตุการณ์/สถานการณ์ และการตีความเบื้องต้นแล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและข้อมูลตามเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังแผนภาพ

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

1. หลักอิทธิบาท4ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

อิทธิบาท4เป็นหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้ผู้นำไปประพฤติปฏิบัติประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการทำงานดังที่ปิ่นมุกข์กันต์ได้กล่าวว่า อิทธิบาท4เป็นหลักการทำงานของพระพุทธเจ้าเป็นหลักที่นำพระองค์ให้บรรลุความสำเร็จอย่างงดงามทั้งในด้านการศึกษาและการปฏิบัติงานทางโลกทั้งในการค้นคว้าหาโมกขธรรมอันละเอียดลึกซึ้งทั้งในการเผยแผ่ศาสนาแก่ชาวโลกจนมีผู้ยอมรับนับถืออย่างกว้างขวาง (ปิ่นมุกข์กันต์, 2518 : 194)

ในอังคุตตรนิกายทุกขนิบาตรได้กล่าวถึงอิทธิบาทไว้ว่า ภิกษุชั้นเจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปานสังขารคือ สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปานสังขารคือ สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปานสังขารคือ สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปานสังขารคือ สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2539 : 20/163/403) อิทธิบาท4คือความพอใจคือความต้องการที่จะทำให้ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งๆขึ้นไปความเพียรคือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็งอดทนเอาธุระไม่ทอดทิ้งจิตตะคือความตั้งใจมั่นตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดเอาใจใส่ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปอุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำวิมังสาความไตร่ตรองหรือทดลองคือหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อสงสัยหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นมีการวางแผนวัดผลคิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). 2546 : 160)

สรุปได้ว่า อิทธิบาทจึงเป็นฐานแห่งความสำเร็จหมายถึงสิ่งซึ่งมีคุณธรรมเครื่องให้ลุถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ด้วยสิ่งที่เรียกว่าอิทธิบาทซึ่งจำแนกไว้เป็น4คือ **ฉันทะ** คือความพอใจในฐานะเป็นสิ่งที่ตนถือว่าดีที่สุดที่มนุษย์เราควรจะได้ข้อนี้เป็นกำลังใจอันแรกที่ทำให้เกิดคุณธรรมข้อต่อไปทุกข้อ **วิริยะ** คือความพากเพียรหมายถึงการกระทำที่ติดต่อไม่ขาดตอนเป็นระยะยาวจนประสบความสำเร็จคำนี้มีความหมายของความกล้าหาญเจืออยู่ด้วยส่วนหนึ่ง**จิตตะ**หมายถึงความไม่ทอดทิ้งสิ่งนั้นไปจากความรู้สึกของตัวทำสิ่งซึ่งเป็นวัตถุประสงค์นั้นให้เด่นชัดอยู่ในใจเสมอคำนี้รวมความหมายของคำว่าสมาธิอยู่ด้วยอย่างเต็มที่ **วิมังสา**หมายถึงความสอดส่องในเหตุและผลแห่งความสำเร็จเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไปตลอดเวลา

2. ศึกษาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

กระบวนการใช้หลักอิทธิบาท4ในการจัดการเรียนการสอนช่วยแก้ไขข้อจำกัดในเรื่องเนื้อหาทางด้านจริยธรรมซึ่งค่อนข้างเป็นนามธรรมและหยุดนิ่งกับที่ให้เป็นการเรียนการสอนที่น่าสนใจโดยสร้าง

บรรยากาศของการเรียนการสอนที่มีการเคลื่อนไหวของผู้เรียนและเนื้อหาควบคู่กันไปการจัดกระบวนการเรียนการสอนจึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์และการปฏิสัมพันธ์เป็นส่วนใหญ่โดยมีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทธรรมและการใช้หลักการสอนที่อิงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ครูสามารถคิดจัดทำด้วยตนเองได้จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนทางด้านจริยธรรมเป็นรูปธรรมน่าสนใจขึ้นสอดคล้องกับวิวัฒนาการระดับวุฒิภาวะและความต้องการของนักเรียนแต่ละระดับ (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : 13 ตุลาคม 2563) หลักอิทธิบาท 4 ว่าด้วยการครองตนครองคนและครองงานเป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายมีข้อธรรม 4 ข้อประกอบด้วยฉันทะคือความพอใจริยะคือความเพียรขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามจิตตะคือความคิดมุ่งไปอุทิสต์วูทิสใจให้แกสิ่งที่ทำวิมังสาคือความไตร่ตรองหรือทดลองผู้บริหารการศึกษาควรยึดหลักธรรมนี้เพื่อประยุกต์ใช้กับการบริหารงานของสถานศึกษาและการทำงานให้แก่บุคลากรในสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรทุกคนยึดหลักอิทธิบาทธรรม 4 ประการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและให้นักเรียนได้นำหลักอิทธิบาท 4 นี้ไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนตามหน้าที่ของตนเมื่อนำหลักอิทธิบาท 4 มาประยุกต์ใช้ก็จะเกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและหากนำไปประยุกต์ใช้ในการใช้ชีวิตประจำวันก็จะทำให้สิ่งที่คาดหวังสำเร็จได้โดยง่ายหลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมหนึ่งในการบริหารโรงเรียนแล้วจะทำให้ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการทำงานตามหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สัมภาษณ์ อาจารย์ตั๋ย ลินยาสุข : 13 ตุลาคม 2563)

ในการบริหารงานของผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงต้องมีหน้าที่ต่างๆที่ต้องคอยดูแลอำนวยความสะดวกต่างๆให้กับบุคลากรในสถานศึกษาในสถานศึกษาย่อมต้องมีบุคลากรหลายตำแหน่งหลายสถานะในโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวง ผู้อำนวยการถือว่าเป็นหัวหน้างานรองลงมาก็มีครูฝ่ายวิชาการและครูฝ่ายบุคลากรลำดับนั้นก็เป็นครูสอนตามชั้นเรียนมีทั้งข้าราชการครูครูอัตราจ้างนักการภารโรงแม่บ้านที่สำคัญที่เป็นเรื่องที่โรงเรียนขาดไม่ได้คือนักเรียนนักเรียนคือผู้ใช้บริการทางการศึกษานักเรียนเหล่านี้ย่อมมีอิสระที่จะเลือกสถานศึกษาเพราะว่าเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานนักเรียนเหล่านี้ย่อมมีสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนปุตตะราช : 13 ตุลาคม 2563)

ในการบริหารสถานศึกษาย่อมมีปัญหาและอุปสรรคหลายด้านไม่ว่าจะเป็นด้านวิชาการด้านบุคลากรด้านงบประมาณและด้านวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษาย่อมต้องมีปัญหาในการแนะนำบุคลากรในองค์กรของตนที่จะให้บุคลากรภายใต้การดูแลของตนเรียนรู้แนวทางในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตนเช่นบางครั้งก็มีบางครั้งก็ไม่มีที่จำได้บางคนที่เป็นครูอาจจะไม่เข้าใจบทบาทของตัวเองว่าจะต้องทำอะไรอย่างไรต้องทำอะไรบ้างเพราะเราเป็นผู้อำนวยการก็ต้องแนะนำอีกว่าต้องทำอะไรเพราะครูมาใหม่จะต้องสอนให้รู้ว่าจะต้องทำอะไรในการเรียนการสอนและต้องไปแนะนำต้องสอนก็ชั่วโมงในแต่ละสัปดาห์และต้องแนะนำให้จัดตารางเรียนตารางสอน (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : 13 ตุลาคม 2563)

ปัญหาบางอย่างค้างค้ำมานานจนยากที่จะแก้ไขให้แล้วเสร็จโดยเร็วได้ผู้บริหารถือว่าเป็นหัวเรือใหญ่ในสถานศึกษาเมื่อเรามีปัญหาขัดข้องหรือเรือเดินทางผิดทิศทางผู้อำนวยการจะต้องแก้ไขปัญหาของเรื่อนั้นหรือจะต้องคอยผลักดันให้ไปในทิศทางที่ถูกต้องแต่เมื่อเรือเดินทางไปอย่างไม่มีปัญหาและถูกทิศทางไปสู่จุดหมายได้อย่างปลอดภัยลูกเรือหรือบุคลากรในสถานศึกษาทุกๆตำแหน่งทุกๆสถานะก็ย่อมคลายความกังวลในเรื่องต่างได้โรงเรียนบ้านตูมก็เช่นเดียวกันเมื่อมีปัญหาในด้านใดด้านหนึ่งผู้อำนวยการต้องคอยแก้ไขเพื่อให้โรงเรียนเดินทางไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้นและพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งๆขึ้นไป (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนบุตรธราช : 13 ตุลาคม 2563) ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวง ล้วนมีปัญหาต่างๆเช่นกันกับบุคลากรฝ่ายอื่นๆในสถานศึกษาเป็นต้นว่าปัญหาด้านการแนะนำนักเรียนในสถานศึกษาของตนปัญหาด้านนี้ครูต้องใช้ความเข้าใจกับนักเรียนเป็นอย่างมากปัญหาด้านนี้ครูต้องใช้ความรักความเอ็นดูกับนักเรียนเพื่อปัญหาจะได้คลี่คลายไปในทางที่ดีปัญหาทุกอย่างล้วนมีเหตุและผลของมันย่อมมีทางออกและทางแก้ปัญหานั้นครูต้องคอยแนะนำอยู่บ่อยๆต้องคอยพูดซ้ำๆเดิมๆเพื่อว่านักเรียนจะได้มีความจำและในเรื่องกิจวัตรประจำวันก็เช่นเดียวกันครูต้องคอยแนะนำและพูดอยู่ซ้ำๆเพื่อว่านักเรียนจะมีความรับผิดชอบมากขึ้น (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ทองลิต สีสนันนา : 14 ตุลาคม 2563) ปัญหาด้านการแนะนำนักเรียนในสถานศึกษาครูต้องใช้ความเพียรความพยายามเพื่อให้เด็กได้เอาใจใส่ในหน้าที่ของตนปัญหาด้านนี้ต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาช่วยจึงจะเกิดความคลี่คลายไปได้ต้องใช้ฉันทะความพอใจที่แก้ปัญหานั้นให้สามารถก้าวผ่านไปได้ต้องมีวิริยะควบคู่กับฉันทะจากนั้นต้องใช้ใจคือจิตตะใส่ใจในปัญหาและวิมังสาหมั่นตรึงตรองใคร่ครวญกับปัญหาที่เกิดขึ้นสภาพหาในโรงเรียนบ้านตูมมีปัญหามากมายแต่เป็นปัญหาเล็กน้อยที่สามารถแก้ไขได้ครูก็พยายามแก้ไขให้การจัดการเรียนการสอนให้สามารถเดินต่อไปได้อย่างไม่สะดุดครูมีหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนปัญหาที่เกิดขึ้นถึงแม้ว่าจะเป็นปัญหาน้อยครูต้องเป็นผู้แก้ไขด้วยเหตุผลใดก็ตามปัญหาต่างๆเหล่านี้ก็จะหมดไป (สัมภาษณ์ อาจารย์สุดตา ยศวีโล : 14 ตุลาคม 2563)

ปัญหาด้านการแนะนำนักเรียนในสถานศึกษาเป็นปัญหาอย่างหนึ่งหากไม่แก้ไขให้ถูกทางแล้วการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนก็จะเป็นปัญหาตามไปด้วยครูจึงต้องใช้หลักการที่ถูกต้องในการแก้ปัญหปัญหานี้ได้สัมภาษณ์ครูโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงว่าปัญหาเหล่านี้เราต้องสอนให้เด็กรู้จักมีความรับผิดชอบและให้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและให้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง (สัมภาษณ์ ญาณาทองคำ พรหมรักษา : 13 ตุลาคม 2563) การแก้ปัญหามือแก้ปัญหาลูกทางปัญหาที่เกิดขึ้นก็จะทำให้สามารถจัดการเรียนการสอนไปได้ด้วยดีโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงใช้การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ปัญหามากมายเหล่านี้เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียนก็จะเกิดประสิทธิภาพสูงปัญหานี้โรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงจะคอยแก้ตลอดเวลาเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเดินไปตามจุดหมายที่ตั้งไว้หากจะกล่าวถึงปัญหาด้านการแนะนำนักเรียนในสถานศึกษาได้ว่ามีอยู่เป็น

ประจำของโรงเรียนบ้านตุมครุผู้สอนในสถานศึกษาต้องคอยหาวิธีปรับแก้อยู่ตลอดเวลาให้มีการให้สัมภาษณ์จากครูว่าปัญหานี้ก็คืออยู่ที่ตัวเด็กด้วยและตัวผู้ปกครองด้วยปัญหาของผู้ปกครองก็คือเวลาเราไปเยี่ยมบ้านเขาอาจจะไม่ได้อยู่กับพ่อแม่กับนักเรียนนั้นอยู่กับตายายตายายก็คือผู้บอกการบ้านนักเรียนทำอย่างไรตอบอย่างไรต้องอธิบายให้เขาฟังอย่างไรนี่คือปัญหาเลยและส่วนมากนักเรียนจะมีปัญหาในครอบครัว

ดังนั้น การใช้หลักอิทธิบาท4ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงครูผู้สอนนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงให้ความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะถือว่าโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงต้องยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประพฤติปฏิบัติการจัดการสอนให้นักเรียนก็เช่นเดียวกันเมื่อมีปัญหาก็ต้องนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ให้สามารถแก้ปัญหาในด้านต่างๆในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนให้สามารถดำเนินการจัดการสอนให้นักเรียนได้

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท4ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.1 ครูกับการประยุกต์ใช้อิทธิบาท4ในการจัดการเรียนการสอน

ฉันทะความพอใจใครในการเรียนการสอนความพอใจใครในงานที่ทำหมายความว่า เป็นคำนิยามคือเป็นพฤติกรรมเด็กที่ต้องเรียนรู้ตรงกับใจที่ต้องการมีใจรักในการศึกษาเล่าเรียนนี้จึงเกิดประโยชน์ให้การเรียนมีความสำเร็จมีใจรักงานนี้ทำให้มีพลังในการเรียนมีกำลังทำให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตที่ทำการเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้ชีวิตและให้มีปัจจัยมาบริหารในกิจการวิธีการทำให้เกิดความพอใจใครในงานที่ทำการได้คลุกคลีการศึกษาการดำเนินในส่วนนั้นทำให้ปลุกฉันทะเพราะเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต (สัมภาษณ์ อาจารย์สุดตา ยศวิไล : วันที่ 14 ตุลาคม 2563.)

วิริยะความเพียรพยายามทำในการศึกษาเล่าเรียนความเพียรพยายามในการทำงานของผู้ประกอบการในส่วนนี้ขอพูดแบบอยู่ในภูมิปัญญาชาวบ้านสิ่งใดที่ถ้าเราไม่มีความเพียรไม่มีความบากบั่นไม่มีความแน่วแน่แล้วทุกอย่างจะสำเร็จได้อย่างไรวิธีการทำให้เกิดความเพียรพยายามในการศึกษาเล่าเรียนแม้ในการทำงานต้องเป็นคนกระตือรือร้นคือไม่ยอมแพ้ต่อสิ่งแฉดล้อมหมายถึงต่ออุปสรรคอาจจะไม่อำนวยความสะดวกโดยตรงและสามารถผ่านอุปสรรคทั้งปวงได้เมื่อได้พบกับการทำงานเปรียบเหมือนในความคิดตามหลักธรรมคล้ายๆว่าเหมือนปลาที่ลอยตามน้ำมาจากที่สูงคือปลาที่ตายแล้วคือไม่มีชีวิตเหมือนคนไม่สู้ต่ออุปสรรคไม่มีความรู้เพราะว่าปลาจำเป็นจะว่ายทวนกระแสน้ำจนถึงจุดหมายได้ตามที่ต้องการได้ (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : วันที่ 14 ตุลาคม 2563.)

จิตตะการเอาใจฝักใฝ่ในเรียนรู้การเอาใจจดจ่อหมายความว่า เป็นคนที่มีจิตสำนึกที่จะทำงานอยู่ตลอดเวลาที่ขอบงานในด้านนี้เรียกว่าจิตวิญญาณอยู่ในใจวิธีการอย่างไรทำให้เกิดการเอาใจใส่ในงานที่ทำมี

ความพร้อมและตื่นตัวอยู่เสมอๆ ความขยันและปลูกฝังในจิตสำนึกในสิ่งที่ทำต้องมีจุดหมายตลอดเวลา (สัมภาษณ์ อาจารย์ดุษฎี ลินยาสุข : วันที่ 14 ตุลาคม 2563.)

วิม้ง การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในการศึกษาเล่าเรียนและการประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ความหายของการทำงานโดยการพิจารณาใคร่ครวญตรงนี้ก็สิ่งสำคัญคือทุกอย่างถ้าขาดการใคร่ครวญเขาเรียกว่าสติ-สัมปชัญญะทุกอย่างเหมือนการขับรถต้องสัมผัสกับรถอยู่ตลอดเวลาคล้ายๆกับการนำอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการขับรถต้องมีสติสัมปชัญญะคือการรับรู้การดูแลในการสอดส่องในการทำงานวิม้งสาเหมือนเป็นการควบคุมทุกอย่างของการดำเนินงานเขาเรียกว่าประธานใหญ่วิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในการเรียนรู้ต้องปลูกฝังตนเองให้มีนิสัยความรับผิดชอบปัญหาต้องพิจารณาอย่างรอบคอบดูแลสอดส่องในการทำงานวิม้งสาเหมือนเป็นการควบคุมทุกอย่างของการดำเนินงานในการเรียนรู้ของเยาวชนที่พร้อมไปด้วยวิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในงานต้องปลูกฝังตนเองให้มีนิสัยความรับผิดชอบปัญหาต้องพิจารณาอย่างรอบคอบรับผิดชอบต่อธุรกิจที่ทำนั้นคิดใคร่ครวญและปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนปุตตะราช : วันที่ 14 ตุลาคม 2563)

ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการประกอบอาชีพคือหลักธรรมที่ช่วยให้ทำงานสำเร็จ ฉันทะความพอใจรักใคร่หมายถึงว่าเราต้องมีความรักใคร่ในงานนี้ด้วยคือด้านศิลปะต้องมีความสร้างสรรค์ต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นและธรรมชาติในการเรียนรู้คือธรรมชาติต้องมาดูแลมาเพิ่มเติมส่งเสริมประสบผลสำเร็จให้ดีขึ้นคือการพัฒนาด้านคุณภาพให้ทุนยุคทันสมัยอยู่ตลอดเวลาวิริยะความเพียรพยายามในการทำงานเป็นคนกระตือรือร้นคือไม่ยอมแพ้ต่อสิ่งแวดล้อมหมายถึงต่อดินฟ้าอากาศอาจจะไม่อำนวยความสะดวกในทางตรงสามารถผ่านอุปสรรคทั้งปวงได้จิตใจเป็นคนที่มีจิตสำนึกในการทำงานและชอบงานด้านนี้เรียกว่ามีจิตวิญญาณอยู่ในใจวิม้งสาเหมือนเป็นหางท้ายเรือในการทำงานเรือจะแล่นดีหรือไม่ดีอยู่ที่ตลิ่งอยู่ที่นายท้ายเรือควบคุมทุกอย่างในการทำงานในการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จเขาเรียกว่าประธานใหญ่

3.2 การใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการจัดกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้

ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และความเข้าใจในอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้มีใจรักใคร่ในงานที่ทำก็เป็นอาชีพหลักถ้าทำแล้วต้องมีความรับผิดชอบมากต้องดูแลหมายถึงต้องมาดูแลควบคุมไม่ให้ตรงเกินไปต้องมีความรับผิดชอบมากวิธีการเรียนให้เกิดความพอใจรักใคร่ในการเรียนที่ทาคือคิดว่าจะต้องเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จสำเร็จในการศึกษาตามที่ต้องการได้ (สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนปุตตะราช : วันที่ 14 ตุลาคม 2563)

วิริยะ ความเพียรพยายามที่จะใช้เพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมในสถาบันทางสังคมความเพียรพยายามในการเรียนรู้ได้แก่การเรียนรู้แต่เช้าตั้งใจเรียนต้องมีความรับผิดชอบสูงการเรียนถึงจะได้ออกมาดีถ้าไม่มีความรับผิดชอบในการเรียนก็ออกมาไม่ดีไม่มีคุณภาพวิธีทำให้เกิดความเพียรพยายามในการเรียนรู้ที่ทำได้คือ

ขยันอดทนหมั่นมาเรียนทุกวันก็จะเกิดการเรียนรู้ได้เอง (สัมภาษณ์ นางคำหล้า วันทนา : วันที่ 17 ตุลาคม 2563)

จิตตะการเอาใจฝักใฝ่ในกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท4ในการเรียนรู้ของเยาวชนการเอาใจจดจ่อเพราะความคิดที่จะเรียนอยากทำได้หลายรูปแบบตามผู้สั่งมาก็ได้หมดการเอาใจใส่ในการเรียนที่มีการเรียนมีคุณภาพพอจบออกมาจะมีประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อให้ความรู้ที่นั่นมาพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญได้ (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : วันที่ 17 ตุลาคม 2563)

วิมังสาการพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท4ในการเรียนรู้ของเยาวชนความหมายของการเรียนรู้โดยการพิจารณาใคร่ครวญคือต้องปรับปรุงอยู่เป็นประจำทุกวันเพราะว่าต้องการเรียนรู้ให้ได้ดีคือต้องค้นคว้าให้หาความรู้ทุกวันๆต้องคอยปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดในการเรียนทุกวันๆวิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในการเรียนรู้ไป (สัมภาษณ์ ท้าวเหนียว มณีลา : วันที่ 17 ตุลาคม 2563.)

ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท4ในการประกอบอาชีพคือหลักธรรมที่ช่วยให้ทำงานสำเร็จ ฉันทะความพอใจรักใคร่ในการเรียนคือเป็นอาชีพหลักถ้าทำแล้วต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ต้องดูแลการเรียนให้ดีวิริยะความเพียรพยายามในการเรียนคือตั้งใจทำต้องมีความรับผิดชอบสูงการเรียนที่ได้ออกมาดีและมีคุณภาพจิตตะการเอาใจฝักใฝ่คือความเอาใจจดจ่อในการเรียนและทำงานทำแล้วอยากได้ของได้หลายๆตามแบบที่ต้องการมาก็ทำได้หมดวิมังสาการพิจารณาใคร่ครวญคือต้องปรับปรุงอยู่เสมอในทุกๆวันเพราะว่าจะต้องมีการเรียนให้ดีและประสบผลสำเร็จได้

3.3การใช้หลักอิทธิบาท4ในการประกอบอาชีพ

ฉันทะความพอใจรักใคร่ให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท4ในการเรียนรู้ของนักเรียนรักใคร่พอใจในการเรียนรู้พอใจในการคิดแบบทำแบบคิดผลิตภัณฑ์ออกมาสู่สังคมสู่สายตาประชาชนอย่างนี้วิธีการเรียนให้เกิดความพอใจรักใคร่ในการศึกษาที่ทำได้คือต้องมีสมาธิในการเรียนรู้นั้นเกิดจากรักในการทำงานที่จะเรียนแล้วประสบผลสำเร็จในการศึกษาต่อไป (สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา : วันที่ 13 ตุลาคม 2563)

วิริยะความเพียรพยายามทำให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท4ในการเรียนรู้ก็คือการเรียนจากการทำงานแต่ละชิ้นแต่ละอย่างขึ้นมาคือเกี่ยวกับศิลปะต้องใช้ความพยายามหรือความเพียรมากเพราะว่าในเวลาเรียนรู้ออกมาแต่ละอย่างจะไม่สำเร็จภายในวันเดียวต้องค่อยๆตกแต่งต้องค่อยๆมองสังเกตการฝึกต้องคิดถึงปฏิบัติอย่างนี้วิธีการเรียนให้เกิดความเพียรพยายามในการเรียนของเยาวชนที่ทำได้ต้องเกิดจากสมาธิอยากจะทำ (สัมภาษณ์ นางเพ็ง วันนี : วันที่ 13 ตุลาคม 2563)

จิตตะเอาใจฝักใฝ่ในกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้และเข้าใจในอิทธิบาท 4 ในการเรียนรู้การเอาใจจดจ่อหมายความว่าพยายามแสวงหาความรักในการเรียนรู้รู้สึกชอบรู้สึกว่าจะอยากจะทำรู้สึกว่าจะอยากใช้เวลาใน

การเรียนการสอนวิธีการที่จะทำให้เกิดการเอาใจใส่ในการเรียนรู้ของเยาวชนพอใจที่จะบรรพชาเพื่อตอบแทนผู้มีพระคุณต้องมีความรู้จักคุณค่ารู้จักหา รู้จักที่จะทำและประสบผลสำเร็จ

วิม้ง การพิจารณาใคร่ครวญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งเกี่ยวกับความละเอียดขั้นตอนการปฏิบัติการทำทุกอย่างทุกจุดมันต้องมีสูตรที่จะเรียนรู้แล้วขั้นตอนการปฏิบัติการทำทุกอย่างทุกจุดมันต้องมีสูตรที่จะทำให้การเรียนรู้ดีขึ้นแล้วต้องดูให้ละเอียดหน่อยบางทีการเรียนรู้ของเด็กย่อมแตกต่างกันการเรียนรู้นี้อาจออกมาดีออกมาไม่ดีต้องตรวจสอบสาเหตุเกิดจากอะไรมีวิธีค้นคว้าสูตรใหม่อย่างไรบ้างและพยายามศึกษาตรงนี้ทำงานว่าการเรียนรู้จะสมบูรณ์วิธีการสร้างการพิจารณาใคร่ครวญในการเรียนรู้พฤติกรรมของเด็กให้ดีขึ้นได้พยายามไปเรื่อยๆ ทุกครั้งฝึกปฏิบัติให้เกิดความชำนาญในการเรียนรู้หลักอิทธิบาท 4

ดังนั้นการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนคือหลักธรรมที่ช่วยให้ทำงานสำเร็จฉันทะพอใจในการเรียนรักอาชีพมีความรักมาก่อนที่จะเรียนรู้ทางนี้ได้วิธีระความเพียรพยายามหมายถึงว่าถ้าเกิดมีความเห็นความชอบแล้วความพยายามต้องใช้ความเพียรในการปฏิบัติงานใช้ความคิดใช้ปัญญาต้องใช้ฝีมือในการแกะสลักลวดลายต่างๆ ต้องมีการศึกษาเรื่องศิลปะมาบ้างที่จะเข้าใจในการเรียนรู้และการทำงานต่อไปจิตตะคือต้องมีใจรักรักอาชีพรักในการเรียนรู้พอใจฝึกฝาคือยึดในอาชีพที่ประกอบไปด้วยประสบการณ์ในการเรียนรู้และการทำงานนี้ด้วยความเต็มใจทำวิม้งสำคัญคิดค้นเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้และที่อยู่การทำงานให้ประสบผลสำเร็จต่อไป

ในการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว” สรุปได้ดังนี้

1. ฉันทะ คือเป็นเข้าศึกษาด้วยความเบื่อหน่ายทำให้ไม่เบื่อหน่ายไม่ทอดทิ้งมีกำลังใจต่อสู้ป้องกันสร้างสรรค์สิ่งที่ตนรักจากสิ่งที่ว่าหนักกลายเป็นงานเบาที่ยากก็กลายเป็นง่ายเช่นการมีส่วนร่วมในการบริหารงานต่างๆ โดยมีความใส่ใจในการทำงานอยู่เสมอจึงทุ่มเทความสามารถทุ่มเทชีวิตจิตใจเพื่อทำงานให้สำเร็จและได้ผลดียิ่งๆ ขึ้นไปโดยมีความปรารถนาที่จะทำงานนั้นให้ดีที่สุดไม่ยึดติดกับวัตถุสิ่งของที่เป็นสิ่งเร้าหรือผลตอบแทนทั้งหลาย นักเรียนรักงานที่ตนได้รับผิดชอบและตั้งใจทำงานจึงได้ผลงานที่ดีถ้าขาดฉันทะทำให้ขาดกำลังใจเบื่อหน่ายทอดทิ้งงานกลายเป็นคนจืดจางไม่ก้าวหน้า

2. วิริยะ คือมีความความขยันขันแข็งอดทนความบากบั่นมุมานะที่จะทำงานให้สำเร็จด้วยความอุตสาหะอย่างเต็มที่เต็มกำลังความสามารถแม้ว่าจะมีอุปสรรคความยากลำบากในงานมากเพียงใดก็ไม่ทอดทิ้งไม่ลดละความพยายามสามารถทำงานต่อเนื่องจนกว่าจะประสบความสำเร็จกำจัดความเกียจคร้านทำให้งานต่อเนื่องเช่นนักเรียนมีงานที่ครูผู้สอนสั่งการบ้านแล้วส่งให้ครบตามจำนวนนักเรียนไม่เกียจคร้านต่อหน้าที่ของตนเองให้สมบูรณ์ถ้าขาดวิริยะจะทำให้เป็นคนอ่อนแอหนีที่ยากไปหาที่ง่ายทำอะไรไม่สำเร็จขาดความก้าวหน้ามีแต่งานค้างกลายเป็นคนหย่อนสมรรถภาพ

3. จิตตะคือมีความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในการทำงานหรือความตั้งมั่นของจิตมีสมาธิมั่นคงอยู่กับงานทำงานด้วยความไม่ประมาทไม่ทอดธุระไม่ปล่อยปละละเลยในงานที่ทำไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปจากงานบางที่อาจทำงานชุลง่วนอยู่กับงานได้ทั้งวันทั้งคืนจนไม่สนใจรับรู้สิ่งอื่นรอบข้างจะสนใจรับรู้แค่เพียงเรื่องเกี่ยวกับงานที่ตนกำลังทำเท่านั้น ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไปทำให้ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอเมื่อมีปัญญาสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่เช่นรู้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการใช้ปัญญาจึงทำให้ได้รับรางวัลชนะเลิศแก่นักเรียนชาวจิตตะงานอาจเสียหายได้ง่ายโดยไม่รู้ตัวหรือรู้ตัวเมื่อสายเกินแก้ไขแล้ว

4. วิมังสาคือช่วยให้ทำงานไม่ผิดพลาดและทำให้มองเห็นลู่ทางที่จะทำงานให้ได้ผลดีถ้าขาดวิมังสาจะทำงานถูกๆผิดๆเปลืองทุนเปลืองแรงเปลืองเวลาและทำให้โง่เขลาหลักธรรมอิทธิบาท4นี้ก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้1) ทำให้เป็นคนมีนิสัยรักงานใฝ่ใจติดตามผลงานอย่างเพิลิดเพิลิน2) รู้จักรับผิดชอบงานที่ทำด้วยมีระเบียบและสมเหตุสมผล3) มีประสบการณ์ชัดเจนในกิจกรรมหลายสาขาสามารถแก้ปัญหาได้เฉียบขาดถูกต้องและรอบคอบและ4) ทำให้กิจการซึ่งไม่เหลือปากว่าแรงบรรลุป้าหมายสำเร็จคุ้มค่าและทันเหตุการณ์มีส่วนร่วมในงานต่างๆโดยมีการใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลแห่งความสำเร็จในการทำงานเป็นการพินิจพิเคราะห์ไตร่ตรองและตรวจสอบข้อบกพร่องในงานที่ทำอยู่เสมอโดยรู้จักค้นคว้าทดลองคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุงงานและวิธีทำงานให้ดีและก้าวหน้ายิ่งขึ้นอยู่เสมอ

แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยหลักอิทธิบาท4ของโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังษีอำเภอหนองปรือจังหวัดสุพรรณบุรีประชาชนลาวที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าฉันทะและวิริยะเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดีโดยมีจิตตะและวิมังสาเป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้การเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นซึ่งในที่สุดแล้วก็จะช่วยเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคมากขึ้นนั่นเองเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมทั้งความคิดเห็นและการกระทำภายในสถานการณ์ที่กำหนดทำให้สมาชิกในกลุ่มมีการวางแผนการทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนประสบการณ์และแก้ปัญหาร่วมกันเกิดการเรียนรู้และนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอว่าการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ได้เห็นความสำคัญใน 4 ด้านได้แก่ด้านกายภาพ การบริหารจัดการการเรียนการสอนและบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับ ควรส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาในรูปแบบต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีวิจัยเชิงทดลองเรื่องการศึกษาเทคนิควิธีการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูกับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนในสถานศึกษาอื่นๆ
2. ควรมีการวิจัยเรื่องการประยุกต์อิทธิบาท 4 ในด้านตัวแปรอื่นๆกับการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา
3. ควรศึกษาวิจัยการใช้อิทธิบาท 4 กับการทำงานทั้งในองค์กรภาครัฐและเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- ปิ่นมุกข์กัณฑ์. (2518). *บันทึกธรรมเนียมฉบับสมบูรณ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: คลังวิทยา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พูนทรัพย์เกตุวิระพงศ์. (2551). *พระพุทธจริยศาสตร์กับการศึกษาใน รวมบทความวิชาการทางการพระพุทธศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติ. (2541). *ธรรมเนียมปกครองสงฆ์ลาว*. นครหลวงเวียงจันทน์: โรงพิมพ์ชาวหนุ่ม.
- หนังสือรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. (2552). *นครหลวงเวียงจันทน์ฉบับปรับปรุง*. นครหลวงเวียงจันทน์: โรงพิมพ์แห่งชาติลาว.
- สัมภาษณ์ ญาท่านทองคำ พรหมรักษา. ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 13 ตุลาคม 2563.
- สัมภาษณ์ พระอาจารย์ปาน แสนปุตตะราช. รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 13 ตุลาคม 2563.
- สัมภาษณ์ อาจารย์ด้อย ลินยาสุข. รองผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธวงศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 13 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ พระอาจารย์ทองลิต สีสันนา. ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงนคร.
เวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 14 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ อาจารย์สุดตา ยศวิไล. ครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวงนครเวียงจันทน์.
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 14 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ นางคำหล้า วันทนา. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวง. นคร
เวียงจันทน์สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, วันที่ 17 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ ท้าวเหนียว มณีลา. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 17 ตุลาคม 2563.

สัมภาษณ์ นางเพ็ง วันนี. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมัธยมสงฆ์วัดมหาพุทธรังศาป่าหลวง. นครเวียงจันทน์
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. วันที่ 17 ตุลาคม 2563.